

In crimi davos ils mugrins dil vitg muntagnard

Vernissascha dil niev roman dalla scribenta lumneziana Leontina Lergier-Caviezol

DA MARTIN CABALZAR

■ Quater «valerusas» lumnezianas ein stadas el center dalla bein reussida vernissascha dil cudisch «Davos ils mugrins» ch'ha giu luog dacuort el Cinema Sil Plaz a Glion: l'autura Leontina Lergier-Caviezol oriunda da Vrin, la moderatura e lectressa Silvana Derungs da Surcasti, l'editura Anita Capaul da Lumbrin e la musicista Astrid Alexandre da Surcasti. L'autura Leontina Lergier-Caviezol (1956) ei naschida e carschida si a Vrin en Val Lumnezia e viva uss ella vischinonza da Berna. Ella ha absolvü in emprendissadi mercantil, ei maridada ed oz mumma da dus feglj carschi. Suandond la via profesionala da siu um ch'ei directur da cura ha ella viviu parzialmein a New York, Wengen, Sedrun, Puntraschigna ed ils davos 14 onns a Berna. Ella ha publicau raquens e poesias en diversas periodicas romontschas e scriva regularmein columnas en La Quotidiana. La publicaziun actuala «Davos ils mugrins», ch'ei cumparida ella Chasa Editura Rumantscha dirigida d'Anita Capaul, ei sia tiarza atgna publicaziun litterara. Siu emprem cudisch intitulaua «Romana» ei cumparius 2006 ella retscha litterara «Nies Tschespet» dalla Romania. 2011 suonda siu secund cudisch «Nus duas», ch'ei deplorablamein gia exausts, ella retscha dalla Chasa Editura Rumantscha. Fertion che biars scribents prefereschjan oz plitost las historias cuortas ha Lergier-Caviezol dau la preferenza al roman che drova magari dapli flad e dapli perseveranza, sco quei ch'ella ha tradiu a caschun dalla vernissascha. En scadin cass seigi scriver in roman ina gronda sfida. All'entschatta hagi ella scret ina historia cuorta cuorta sur dalla métta dil vitg, di l'autura. Quella figura hagi denton buca schau liber ella pli. Per ispiraziun da scriver procurien denton magari era certas famas che vegnian raquintadas el vitg. En cuminozas pintgas intervegnien ins bein spert tgei che schabegi, mo ils detagls registien savens el tschelau, ha l'autura tradiu alla modera-

A caschun dalla vernissascha el Cinema Sil Plaz a Glion: L'autura Leontina Lergier-Caviezol (dretg) e la moderatura e lectressa Silvana Derungs.

FOTO M. CABALZAR

tura. Ton pli fetg nutrescha quella incertezia las tschontschas, las supposiziuns e las speculaziuns.

L'inspiraziun per scriver quei roman hagi la finala tuttina in'atgna historia cuorta dau, ha l'autura tradiu alla moderatura Silvana Derungs ch'ha era lectorau l'ovra. Tenor la lectressa ha Lergier-Caviezol in lungatg genuin e cultivau ch'operescha savens cu locuziuns e se-survescha era da metafraz.

La musicista Astrid Alexandre ha embelliu la vernissascha cun fin cant e musica misteriusa ch'ei ida bein a prau culla prelecziun ch'ei vegnida tedlada cun buca e nas d'in publicum interessau ed atschau.

In roman (criminal) plein tensiun

L'aziun dil roman ei situada en in ambient puril d'in vitg muntagnard alla fin dil onns sissonta. Ina sera anflan ins Urschla en ina sangnada e senza schienscha entadem il zuler. La damaun sissu

vegna siu um anflaus si cuolm, sependius! Ina tragedia che fa stremblir ils fundament d'in vitg entir. Dama ch'ei dat per quella disgrazia dubla negins mussaments, anzi suletamein indezis, creschan las speculaziuns ch'alimenteschjan las tschontschas el vitg. Tonpli ch'ils protagonistis principals che savessen dar sclariments ein u morts, daventai mets ni ch'els queschan sco la mort.

Varga dus decennis pli tard marida Andrea, ina giuvna dalla Bassa, in giuven dil vitg ed ella vul intervegnir dapli da quei schabeg misterius. Quei ei buca sempel, tonpli che cunzun la persuna pertuccada ch'havess saviu dar il megljer sclariment ei métta dapi la disgrazia. Ed apparentamein ha era la famiglia da siu um, sia sira Trudi e siu sir Pieder, da far enzatgei cun questa disgrazia. Cun pazienza e perseveranza reussescha ei ad ella d'intervegnir adina dapli detagls, senza denton vegnir ad ina conclusiun stringenta ch'havess lubiu da dar ina sen-

tezia finala. Ei dat numerus indezis, denton negins mussaments e las perdetgas relevantas cueschan, per amur dalla pasch.

L'autura creescha a moda e maniera fetg persuadenta in scenari cun gronda tensiun. Il roman ha buc in fil tgeitschen dall'entschatta entochen la fin, vegn anzi adina puspei interruts, fa stortas nuntpredictas, mida focus ed optica laschond vegnir a plaid ils singuls protagonistis cun purziuns bein proporziunadas. Tras quei raquent survegna schizun la persuna dalla métta ina vusch, quietas davanent discurevels e paterlieras e paterluns fan tuttenina la gatta morta.

Dapli lein nus denton buca tradir en quest liug per buca prender als lecturs la tensiun, quei schatg duei anzi cudizzar da leger quei novissim opus litterar plein tensiun dalla scribenta lumneziana

Leontina Lergier-Caviezol. «Davos ils mugrins». Roman. Chasa Editura Rumantscha 2018. ISBN 978-3-03845-056-6. 205 paginas. Prezi 30 francs.

■ GLION E CONTUORN

Archiv cultural Foppa: Secunda generala

(cp) Igl 1. da zercladur 2016 ei igl Archiv cultural Foppa e contuorn vegnius fundaus en fuorma d'uniun e la vischnaunca Ilanz/Glion ha mess a disposiziun localitats per sias activitads. Dapi lu ha el entschiet a s'installar ella casa dil consum sil plaz-cadrivi a Rueun. Bia relaschs ein entrai, documents sin pupi, actas custeivlas da tut gener ch'ins havess autruisa dismiss el rumien. A caschun dalla secunda radunonza generala vegn la suprastanza a rapportar tgei ch'ei schabegiau dapi lu e tgei ch'ei previu. La radunonza generala ei damaun mesjamna, ils 23 da matg 2018 allas 20.15 el hotel Lukmanier a Glion. Sper las fatschentas statutaricas vegnan commembers ed interessai a retscheiver investa ellas lavurs ed ei vegn informau dil relaschs ch'ei entrai. In da quels pertucca il relasch dil scribent Donat Cadruvi. Pil 20avel anniversari dapi sia mort vegnan zcontas historias cuortas nuntpublicadas che sesanflan en possess digl archiv prelegidas. Interessents che vulan saver dapli digl Archiv cultural Foppa ein cordialmein envidai.

Radunonza generala Archiv cultural Foppa mesjamna, 23-5-2018 allas 20.15 ella sala dil hotel Lukmanier a Glion.

Sanar il bogu ubain er construir in bogu ordavert?

■ (rtr) Il bogu Sedrun è vegnì avert il 1971. Uss ston ins sanar el, vul dir: Igl è da remplazzar ils indrìs da la tecnica e la ventilaziun. I dat dentant quatter variantas, sco il parsura dal departament da bajegiar da la vischnaunca da Tujetsch, Guido Monn, ha declarà ad RTR. Ina sanaziun fiss la varianta la pli favuravla. Tenor Monn custass quella tranter 4,5 e 5,5 milliuns francs. Questa varianta pudess la vischnaunca era finanziazi, manegia el. Sch'ins less dentant far pli attractiv il bogu e carmalar natiers pli blers giasts stuess ins porscher in'attracziun supplementara. Ina varianta è da sanar il bogu e da realisar ina attracziun per ils uffants. Sco il parsura dal departament da bajegiar ha declarà pudess ins construir el vest da la halla in cubus nua ch'i dess ina ruschnera. Questa attracziun per uffants custass ca. in milliun francs. Ins ha però er adina puspej discutà da construir in bogu ordavert, saja quai cun l'attracziun per uffants ubain senza. Quel avess plaz per 50 fin 60 persunas. Il problem fiss dentant ch'ins duvrass fitg blera energia durant l'enviern. L'idea fiss da spigentar il bogu cun energia a lunga distanza (sur la rait dad energia da l'Energia Alpina) ubain cun pumpas da chalira. Bogu ed attracziun per uffants custassan da quai da nov milliuns francs. Ma er ils custs annuals fissan auts, quai che chaschunas in deficit da 500 000 fin 600 000 francs ad onn. La cummissiun da bajegiar vul anc sclerir sch'il chantun subvenziunescha in project. Alura pudess ins preschentar intginas variantas al cussegl da vischnaunca da Tujetsch.

Stefan Schmid resta president

■ (anr/sr) La radunonza communal da Val S. Pieder dil venderdis vargau ha confirmau il president communal Stefan Schmid en siu uffeci. Quei cun 130 vuschs tier in absolut pli da 75 vuschs. Ils commembers dil cussegl da vischnaunca Daniel Berni, Ralf Brot e Hedwig Capaul-Peng ein mememamein vegni confirmai en lur uffeci. Per la cussegliera partentia, Erika Furger Tavares, ei Yvonne Kern vegnida eligida da niev el gremi. La cummissiun da gestiu vegn da niev presidiada da Patrick Loretz. Sco commembers da quella ein vegni eligi: Sokrates Truffer (veder) ed Andreas Oesch (niev). Il cussegl da scola da Val S. Pieder vegn presidiada da niev da Roman Schmid. Ils commembers da quel ein: Jolanda Tönz-Berni (veder), Claudia Jörger (niev), Rafajella Illien (niev) e Theo Vieli (niev).

LA QUOTIDIANA

Editura: Samedia Press AG
Educat: Hanspeter Lebrument
CEO: Andrea Masügler
Schedredactor: Martin Cabalzar
Redacziun

Agentura da Novitads Rumantscha (ANR):
Flurin Andry (fa), Augustin Beeli (abc),
Andreas Cadonau (ac), Claudia Cadruvi (vi), Gieri
Antoni Caviezol (gac), Annatina Filli (afi), Hans
Huonder (hh), Susi Rothmund (sr), Gion Nutegn
Stgier (gns).

Collavuratur redacziunals:
Giusep Capaul (gc), Lucas Deplazes (ld).

Adressas redacziunals:
La Quotidiana, Via Sommerau 32, 7007 Cuira,
tel. 081 255 57 10,
mail: redacziun@laquotidiana.ch

Agentura da Novitads Rumantscha (ANR)
Via da Masans 2, 7000 Cuira,
tel. 081 250 48 00, fax 081 250 48 03,
mail: anr@spin.ch
Surselva: tel. 081 936 47 00, fax 081 936 47 01,
mail: surselva@anr.ch
Engiadina: tel. 081 864 81 12, fax 081 864 81 22,
mail: engiadina@anr.ch
Surmeir: tel. 079 430 69 30, fax 081 684 32 82,
mail: surmeir@anr.ch
Schons: tel. 078 626 42 25
mail: b.riedhauser@bluewin.ch

Editura Samedia,
Via Sommerau 32, 7007 Cuira,
tel. 081 255 50 50,
mail: verlag@samedia.ch

Servetsch d'abunents e da distribuziun:
Via Sommerau 32, 7007 Cuira,
tel. 0844 226 226,
mail: abo@samedia.ch

Inserats
Samedia Promotion,
Via S. Clau Sura 11, 7130 Glion
tel. 081 920 07 17, fax 081 920 07 18,
mail: ilanz.inserate@samedia.ch

La Quotidiana cumpara tschingt giadas ad emna
Ediziun derasada: (Südoschtweiz complot)
76 504 exemplars, Ediziun vendida 73 188 exem-
plars (WEMF-/SW-beglaubigt, 2016)
Derasaziun: 171 000 lecturs (MACH-Basic 2018-1)

Pretschs d'abunaments sut:
www.suedostschweiz.ch/aboservice

© Samedia

Steilas curdontas per Gian e Giachen

■ (anr/sr) Ei dat novas aventuras culs capricorns da cult dil Grischun Gian e Giachen. La praula per affons ei vegnida illustrada dad Amélie Jackowski e la Lia Rumantscha segna per la versiun romontscha. Gian e Giachen ein probablamein ils capricorns ils pli renomai dil cantun Grischun. Els fan buna e simpatica reclama ed animeschan da far vacanzas el Grischun e quei duront mingta stagiu. A moda simpatica prendan ei silla corna ils bikers, turists, Turitges ed auters che vivan giu ella nebla ni ch'ei selamentan pervia dallas muntanias. Plascher da Gian e Giachen han era ils affons e suenter igl emprem cudisch nua ch'ills capricorns han decidü da far temer la lieur Vincenz astgan els ussa guder la historia

da «Gian e Giachen e la muntogna da las stailas crudantas». Giachen sa buca durmir pli, el vul exnum veser steilas curdontas. Tgi che vesa ina steila curdonta astga nummadamein giavischar enzatgei. Ensem cun ses amits semetta el sin viadi tier la muntogna da steilas curdontas, ina muntogna fetg aulta ed il péz da quella sesanfla sur la nebla. La via si leu ei denton ualti stentusa e teissa. Tochen uss era aunc negin staus sin quei péz, tgisà sch'ills amits vegnan a lur finamira? L'aventura cun Gian e Giachen ei captivonta e cun agid da tut lur amits che vivan en regiuns muntagnardas dil Grischun gartegia ei. L'illustratura Amélie Jackowski ei naschida a Toulon en Frontscha. Ella ha studegiu alla Ecole des arts décoratifs a

Straßburg ed alla Universitad Aix-en-Provence. Siu cudisch illustrau il pli enconuscent ei «Der Dachs hat heute schlechte Laune» cumparius tier la Casa editura NordSüd e quel ei vegnius translataus en varga diesch lungatgs. Oz lavura Jackowski sco illustratura libra da numerus cudischs per affons en Frontscha e pren era regularmein part dad exposiziuns.

Il cudisch «Gian e Giachen e la muntogna da las stailas crudantas» ei ina producziun dalla Casa editura NordSüd ed ei vegnius stampaus da Samedia; ISBN 978-3-314-10467-1, el ha 32 paginas illustradas. La Quotidiana regala tres exemplars. Tgi che giavischa in da quels sa tarmetter tochen la fin da matg ina carta postal a cundicar l'adressa a Susi Rothmund, Via Foppa 15, 7176 Cumpadials. Ei vegn tratg la sort.

Finalmein ein Gian e Giachen arrivai sil cuolm dallas steilas curdontas ed astgan giavischar enzatgei. MAD